

تعقیب

تعقیب یعنی **اشتغال** به **ذکر**، **دعا** و **قرآن** پس از **نماز** و دنبال کردن فراری.
تعقیب به معنای نخست در باب **صلوات** مورد بحث قرار گرفته و از آن به مناسبت در باب **تجارت** نیز سخن رفته است.

فهرست مندرجات

- ۱ - حکم تعقیب
- ۲ - کیفیت تعقیب
- ۳ - بیان و بیان
- ۴ - منبع

حکم تعقیب

تعقیب بویژه پس از نماز **صبح** تا **طلوع خورشید** و پس از نماز **عصر** و **مغرب مستحب** است.
[۱] **الآلفية و النلفية**، ص ۱۲۹.
[۲] **جواهر الکلام** ج ۲۲، ص ۴۶۵.
[۳] **العروة الوثقی** ج ۷، ص ۷۰۵.
در روایتی آمده است: در به دست آوردن روزی، تعقیب از مسافرت برای **تجارت** مؤثرتر است.
[۴] **وسائل الشیعة** ج ۶، ص ۴۲۹.

آیا در تحقق تعقیب، نشستن **شرط** است یا نه؟ از ظاهر سخنان برخی که تعقیب را به نشستن پس از نماز **تفسیر** کرده‌اند، شرط بودن آن استفاده می‌شود؛ اما برخی به **صراحت** گفته‌اند: تعقیب در هر حالتی، نشسته یا ایستاده، **سواره** یا **پایاده**، تحقق می‌یابد و نشستن، **طهارت**، و مانند آن موجب **کمال** تعقیب است نه شرط آن.
برخی نیز گفته‌اند: ملاک در تحقق تعقیب، هیئت عرفی آن است که برحسب حالت‌های مختلف نمازگزاران مانند **اختیار** و **اضطرار**، **سفر** و **حضر** متفاوت است.
[۵] **جواهر الکلام** ج ۱۰، ص ۳۹۰-۳۹۱.

برخی با توجه به روایت معتقدند آنچه به ذهن **متبادر** می‌شود این است که مراد از تعقیب، مشغول شدن به دعا و ذکر بلافاصله پس از نماز است. از این رو، فاصله انداختن بین نماز و تعقیب به اندازه‌ای که نزد عرف **مشرعین** قابل توجه باشد - حتی با خواندن نماز **مستحب** - هیئت تعقیب را از بین می‌برد.
[۶] **جواهر الکلام** ج ۱۰، ص ۳۹۲-۳۹۳.

مشروعیت تعقیب - به تصریح بعضی - به نمازهای واجب روزانه اختصاص ندارد؛ بلکه تعقیب پس از نمازهای **مستحب** نیز **مشروع** و مستحب است؛ هر چند برخی در آن تأمل کرده‌اند.
[۷] **جواهر الکلام** ج ۱۰، ص ۳۹۴-۳۹۵.

کیفیت تعقیب

برای تعقیب **کیفیت خاصی** تشریح نشده است. آنچه از ذکر، دعا و درخواست از **خداوند** و **راز و نیاز** به درگاه او بر زبان جاری شود در دستیابی به **فضیلت** تعقیب کفایت می‌کند؛ گرچه افضل آن است که به انکار و دعاهایی پرداخته شود که به عنوان تعقیب از **معصومان** علیهم السلام وارد شده است، از جمله گفتن سه بار (الله اکبر) بعد از **سلام نماز**؛ خواندن (لا اله الا الله وحده و حده و نصر عبده ...)؛ دوازده مرتبه قرائت سوره **توحید**، سپس دعای **مکنون** (اللهم ائنی أسئلك باسمک المکنون المخزون ...)؛ سی یا چهل و یا صد مرتبه تسبیح اربع
[۸] **جواهر الکلام** ج ۱۰، ص ۴۰۸-۴۱۲.

(سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر) و افضل از همه **تسبیح حضرت فاطمه** سلام الله علیها است
[۹] **جواهر الکلام** ج ۱۰، ص ۳۹۶.
[۱۰] **وسائل الشیعة** ج ۶، ص ۴۳۹-۴۴۱.

۱. [↑ الألفية و النظية، ص ۱۲۹.](#)
۲. [↑ جواهر الكلام ج ۲۲، ص ۴۶۵.](#)
۳. [↑ العروة الوثقى ج، ص ۷۰۵.](#)
۴. [↑ وسائل الشيعة ج ۶، ص ۴۲۹.](#)
۵. [↑ جواهر الكلام ج ۱۰، ص ۳۹۰-۳۹۱.](#)
۶. [↑ جواهر الكلام ج ۱۰، ص ۳۹۲-۳۹۳.](#)
۷. [↑ جواهر الكلام ج ۱۰، ص ۳۹۴-۳۹۵.](#)
۸. [↑ جواهر الكلام ج ۱۰، ص ۴۰۸-۴۱۲.](#)
۹. [↑ جواهر الكلام ج ۱۰، ص ۳۹۶.](#)
۱۰. [↑ وسائل الشيعة ج ۶، ص ۴۳۹-۴۴۱.](#)

منبع

[فر هنگ فقه مطابق مذهب اهل بيت عليهم السلام ج ۲، ص ۵۳۸.](#)

ردهای این صفحه: [اخلاق اسلامي](#) | [تعقيبات نماز](#) | [دعا](#)